

Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 10.02.2026 nr 2-2/15-470, 7-
1.2/26-00298-2
Meie 27.02.2026 nr 4.2-1/402-2

**Vastus Riigikogu liikme kirjalikule
küsimusele (KK 470)**

Lugupeetud Riigikogu esimees

Vastan Riigikogu liikme Aleksandr Tšaplõgini esitatud kirjalikule küsimusele KK 470 „Eluasemetoetuste ja taskukohase eluaseme programmide kättesaadavuse“ kohta.

**1. Millised eluasemetoetused või -programmid on Eestis praegu kättesaadavad
töötavatele üksikvanematele, kelle sissetulek ületab toimetulekutoetuse saamise
piiri, kuid ei võimalda eluaseme soetamist ega turuhinnaga üüri tasumist?**

Praegu ei ole Eestis eraldi riiklikku meedet, mis oleks suunatud spetsiaalselt töötavatele üksikvanematele. Kliimaministeeriumi eestvedamisel kujundatava eluasemepoliitikas on suund sellele, et rohkem toetada majanduslikult keerulisemas olukorras inimesi ja peresid.

Eluasemeabi võimalused jagunevad sisuliselt kolme rühma. Esiteks on kohaliku omavalitsuse eluruumi tagamise teenus ja muud võimalikud kohalikud eluasemetoetused. Eluruumi tagamise teenus on sotsiaalhoolekande seaduses (SHS) sätestatud kohaliku omavalitsuse korraldatav teenus ning omavalitsus saab vajaduspõhiselt kujundada nii sihtrühmi kui ka teenuse sisu (nt ajutine eluruum, toetatud eluaseme lahendused). Lisaks võivad omavalitsused pakkuda kohalikke eluasemetoetusi või muid toetusi ja teenuseid, kuid nende tingimused ja mahud erinevad omavalitsuseti.

Teiseks on riiklikud finantsinstrumendid eluaseme soetamiseks, näiteks eluasemelaenu käendus (sh sihtrühmadele nagu noor pere / lapsevanem, energiatõhusa eluaseme soetaja jne), mis aitab vähendada sissemakse vajadust. Samuti on olemas maapiirkonna eluasemelaenu käendus kodu soetamiseks või rekonstrueerimiseks maapiirkonnas. Need meetmed võivad aidata eluaseme soetamisel, kuid ei lahenda otseselt üürituru taskukohasuse küsimust.

Kolmandaks on energiasäästu ja rekonstrueerimise meetmed, mis aitavad vähendada püsikulusid, näiteks väikeelamute kütteseadmete uuendamise toetus, kodutoetus lasterikastele peredele ja väikeelamute rekonstrueerimistoetus (hetkel suletud).

2. Kas Sotsiaalministeerium analüüsib või kavandab riikliku taskukohase eluaseme programmi väljatöötamist, mis oleks suunatud eelkõige töötavatele peredele ja üksikvanematele, kes ei kvalifitseeru klassikalistele sotsiaaltoetustele?

Eluasemepoliitika kujundamine ja taskukohase eluaseme lahenduste arendamine kuulub Eestis Kliimaministeeriumi valdkonda ning ministeerium on teatanud, et on alustanud [eluasemepoliitika strateegia väljatöötamist](#).

Sotsiaalministeeriumi vaatest on oluline, et eluasemekulude kõrge koormus ei süvendaks lastega perede abivajadust. Fookus on eelkõige vaesuse, tööturu ja sotsiaalkaitse vaates ning selles, et uued eluasemepoliitika lahendused ei looks uusi nn abi kuristikke, vaid toetaksid töötamist ja stabiilset toimetulekut. See tähendab vajaduspõhisuse ja töömotivatsiooni tasakaalu hoidmist. Vastava ootuse oleme ka Kliimaministeeriumile edastanud.

3. Kas ministeeriumis on arutlusel võimalus suunata vabanevad riigi või kohalike omavalitsuste eluruumid (näiteks pärast üksikute eakate surma) sotsiaalselt vastutustundlikele töötavatele peredele?

Kohalikel omavalitsustel on juba täna õigus ja kohustus korraldada eluruumi tagamise teenust ning kujundada oma eluruumide kasutamise ja eraldamise kord (sh sihtrühmad ja prioriteedid) kohalike määrustega. See tähendab, et kohaliku tasandi kaudu on sellisteks lahendusteks teatud paindlikkus olemas.

Samas tuleb arvestada, et sotsiaaleluruumide maht on Eestis tervikuna piiratud. Sotsiaalsektori eluruumid moodustavad alla 2% kogu elamufondist ning 2024. aasta lõpu seisuga oli eluasemeteenustes 8 490 eluruumi. Seetõttu ei saa vabanevate eluruumide ümberjaotamine olla süsteemne lahendus laiemale taskukohasuse probleemile, vaid pigem üks võimalik osa kohalike lahenduste paketist.

4. Kuidas hindab ministeerium kehtiva toetussüsteemi õiglust olukorras, kus ametlik töötamine võib viia sotsiaalsete garantiide täieliku kaotuseni?

Kehtivas süsteemis on eri tüüpi toetused. Universaalsed toetused (näiteks suur osa perepoliitika meetmetest) ei kao töötamise tõttu automaatselt. Vajaduspõhised toetused (näiteks toimetulekutoetus) on mõeldud viimaseks turvavõrguks ning vähenevad sissetuleku kasvades. See on süsteemi ülesehituse loogika.

Sotsiaalsüsteemi eesmärk ei ole tekitada pikaajalist sõltuvust toetustest, vaid aidata inimesel või perel ajutine raskus ületada ning liikuda iseseisvama toimetuleku suunas. Kui inimene jõuab töötamise kaudu olukorda, kus ta saab iseseisvalt hakkama, siis on süsteem oma eesmärgi täitnud.

Samas on poliitikakujunduses oluline hoida tasakaalu: abi peab jõudma neile, kellel on tegelik puudujääk, kuid vältida tuleb olukorda, kus täiendav töö või ametlik sissetulek halvendab inimese netotoimetulekut. Õigluse seisukohalt on seetõttu oluline mitte ainult toetuse vähenemise loogika, vaid ka see, kas inimesele jääb alles praktiline turvatunne ja selgus, et vajaduse korral on abi uuesti kättesaadav.

Praktikas tähendab see, et toetused peavad olema läbipaistvad ja prognoositavad, kohalikel omavalitsustel peab olema piisav paindlikkus ajutiste raskuste leevendamiseks ning eluaseme- ja sotsiaalpoliitika peavad olema paremini kooskõlas, et töötavad pered ei jääks kõrgete eluasemekulude tõttu ebaproportsionaalsesse riski.

Sotsiaalministeeriumi hinnangul on õiglane süsteem selline, mis toetab tööle asumist ja iseseisvumist, ei karista ametlikku töötamist ning säilitab toimiva ja usaldusväärse turvavõrgu.

5. Kas lapse arengulised erivajadused annavad kehtiva õiguse kohaselt täiendavaid võimalusi eluasemetoetuste või eluasemeprogrammide saamiseks ning kui ei, siis kas vastava regulatsiooni muutmist kaalutakse?

Jah. Kui lapsel on arenguline erivajadus või kui täiskasvanul on puue, siis kehtiv õigus annab lisaks üldisele eluruumi tagamise kohustusele täiendavad võimalused abi saamiseks.

SHS § 41 kohaselt on eluruumi tagamine kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on kindlustada eluruumi kasutamise võimalus isikule, kes ei ole oma sotsiaalmajandusliku olukorra tõttu võimeline endale ja oma perekonnale vajadustele vastavat eluruumi tagama.

Puudega isiku puhul näeb seadus ette täiendava kohustuse. SHS § 42 kohaselt peab kohalik omavalitsus abistama puudega isikut eluruumi kohandamisel või sobivama eluruumi saamisel, kui puudest tulenevalt esineb raskusi liikumisel, enesega toimetulekul või suhtlemisel. Seadus lähtub põhimõttest, et puudega isik saaks võimalikult kaua elada koduses keskkonnas.

Lisaks sätestab SHS § 43, et tagatud eluruum peab vastama rahvatervishoiu nõuetele ning isiku ja tema perekonna põhjendatud vajadustele ja perekonna suurusele. See tähendab, et erivajadusega lapse või puudega täiskasvanu puhul tuleb arvestada ka eluruumi funktsionaalset sobivust.

Seega annab kehtiv õiguslik raamistik juba täna aluse eluruumi kohandamiseks, sobivama eluruumi leidmiseks ning puudest tulenevate erivajaduste arvestamiseks eluruumi tagamisel. Samas ei ole Eestis eraldi üleriigilist eluasemetoetust või -programmi, mis oleks automaatselt suunatud üksnes erivajadusega lapsega peredele väljaspool vajaduspõhist süsteemi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Kati Nõlvak
Kati.Nolvak@sm.ee

Gerli Baida
Gerli.Baida@sm.ee